

Népszerűség és elutasítottság

Hazai politikusok megítélése öt különböző szempont alapján

A REPUBLIKON INTÉZET KÖZVÉLEMÉNY-KUTATÁSA ÉS ELEMZÉSE

REZÜMÉ

- Számos különböző módon mérhetjük egy politikus népszerűségét: a közvélemény-kutatások eltérhetnek abban, hogy a megkérdezettektől kedveltséget, teljesítményt vagy feltételezett döntéshozói kompetenciát kérdeznak. Hasonlóan sokféleképpen lehet a válaszokat számszerűsíteni is: a hazai intézetek és felmérések 0-100-ig terjedő pontszámokat, négy- és ötfokú skálákat, eldöntendő kérdéseket egyaránt használnak, de ritkábban az is előfordul, hogy a szélsőértékek (legrokonszenvesebb / legellenszenvesebb) esetén szabad válaszra, vagyis illető politikus megnevezésére van lehetőség.
- A Republikon Intézet 18 magyar politikust vizsgáló saját kutatása egyaránt kiterjed az ismertségre, a válaszadók személyes szimpátiájára, valamint arra, hogy mely politikusokat látnák szívesen felelős politikai pozícióban.
- A Fidesz-KDNP politikusai szinte egyeduralkodók ismertségben; a közjogi és miniszteri pozíciók olyan előnyt adnak a kormánypárti politikusoknak, amivel egyedüli ellenzékiként csak a DK pártelnöke képes versenyezni.
- Ha arra kérdezzük rá, hogy kit látnának szívesen döntéshozói pozícióban, a válaszadók az első két helyen Áder Jánost és Orbán Viktort választják; őket három, kevesebb közéleti tapasztalattal rendelkező baloldali politikus – Szél Bernadett, Kunhalmi Ágnes és Karácsony Gergely – követi. A válaszadók legkevésbé Rogán Antalt és Gyurcsány Ferencet szeretnék felelős politikai pozícióban látni.
- Jelentős elkötelezett támogatói köre van az államfő és a miniszterelnök mellett Szél Bernadettnek és Juhász Péternek, hiszen négyük esetén volt a legmagasabb azok aránya, akik „kifejezetten kedvelték” az adott politikust. Orbán Viktor és Juhász Péter ugyanakkor megosztó politikusok, vagyis magas az olyan válaszadók aránya is, akik kifejezetten nem kedvelik őket: például majdnem kétszer annyian tartják egyértelműen ellenszenvesnek a kormányfőt (21,8 százalék) mint ahányan kimondottan kedvelik (11,2 százalék). E szempont alapján magas az elutasítottsága Lázár Jánosnak, valamint Gyurcsány Ferencnek és Rogán Antalnak is – utóbbi két politikus gyakorlatilag a népszerűség összes mérhető dimenziójában a legrosszabb helyet szerezte meg. A két legkevésbé elutasított politikus az LMP korábbi és jelenlegi társelnöke, Schiffer András és Szél Bernadett.

- A hazai felmérések gyakorlatára legjobban a pozitív említések összegzése hasonlít, vagyis ha összeadjuk azok arányát, akik *kifejezetten kedvelik* vagy *kedvelik* az adott politikust. A miniszterelnök e mutatószám alapján lejjebb csúszik, de nem teljesít jól a legtöbb szocialista sem. Pártpreferencia szempontjából ez mutatja talán a legvegyesebb képet: egyetlen kivétellel nem találunk két egymás mellett álló politikust ugyanabból a pártból, továbbá kormánypártiak és ellenzékiek egyaránt találhatóak az elemezőnyben és a sereghajtók között.
- A Republikon Intézet a továbbiakban egy olyan indexet használ és ajánl a személyes népszerűség mérésére, amely az adott politikussal szimpatizálók illetve nem szimpatizálók különbségén alapul. Az előbbi csoport százalékos értékeit pozitív, míg az utóbbiakét negatív előjellel látja el, ilyen módon tehát összeadja az adott személyt *kifejezetten kedvelők* és *kedvelők* számarányát, amelyből kivonásra kerül az öt *nem kedvelők*, valamint *kifejezetten nem kedvelők* százalékos értéke. Az index lehetséges maximuma 100 (ebben az esetben az összes válaszadó, aki korábban felismerte a politikust úgy nyilatkozott, hogy *kedveli* vagy *kifejezetten kedveli* őt), minimuma pedig -100 (ekkor az összes, az adott politikust ismerő megkérdezett *nem kedveli* vagy *kifejezetten nem kedveli* az adott képviselőt vagy kormánytagot); tényleges értéke azonban a gyakorlatban a két szélsőérték helyett sokkal közelebb van a nullához, hiszen minden politikus bír érdemi szimpatizánsi és „ellendrukker” táborral is. A pozitív és negatív előjelek egyértelműen beazonosíthatóvá teszik a közvélemény-kutatások iránt érdeklődő olvasók számára, hogy e két tábor miként aránylik egymáshoz.
- A népszerűségi index alapján Szél Bernadett a legnépszerűbb a listán szereplő nevek közül, akit Áder János, Kunhalmi Ágnes és Karácsony Gergely követ. A sereghajtó a Lázár János – Rogán Antal – Gyurcsány Ferenc hármas. Áder János egyébként a kormányváltást akaró választók körében is a legnépszerűbb fideszes politikus, ráadásul e szavazói csoport közel egyharmada (30 százalék) kedveli vagy kifejezetten kedveli őt.
- Az elemzésben vizsgált politikusok közül csak három olyan volt, akit többen szívesen látnának döntéshozói pozícióban, mint ahányan kedvelik őket: ők sorrendben Orbán Viktor, Molnár Gyula és Lázár János.

A politikusok népszerűségének mérése kemény dió: kis túlzással ahány ország, annyi különböző megközelítés létezik, ráadásul az intézetek és közvélemény-kutatók idehaza is eltérő módszertant és mutatószámokat használnak. A Republikon Intézet elemzésében arra tesz kísérletet, hogy átfogó és közérthető képet adjon a különböző mérési szempontokról, szemléltetésként pedig egy 18 hazai politikusból álló minta, illetve az esetükben általunk mért aktuális eredmények szolgálnak¹.

A Republikon Intézet jelen írásában 18 országos politikus szerepel, a népszerűség különböző aspektusait és megközelítéseit általuk szemléltetjük. A politikusok kiválasztásakor elsődleges cél volt, hogy az összes mérhető párt elnöke helyet kapjon a kutatásban, de a társelnöki rendszerben működő újbóloldali formációk esetén is – a párt méretével arányosan – mindkét (LMP) vagy legalább az egyik (PM) társelnök szerepeljen a névsorban². A listában szerepelnek olyan politikusok is, akik ugyan nem feltétlenül töltenek be fontos pártpozíciót, de valamilyen okból gyakori médiaszereplők. Vizsgáltuk továbbá néhány további befolyásos kormányparti politikus (államfő, miniszterek, stb.) megítélését is, miközben a közvélemény-kutatás időzítése egyúttal jó alkalmat biztosított arra is, hogy elsőként alkothassunk képet az MSZP tisztújítása után az új pártelnök, illetve az új frakcióvezető ismertségéről és népszerűségéről.

Ha egy szakmai műhely megkísérli mérni egy adott politikus népszerűségét, számos olyan döntés adódik a folyamat elején, amely elsősorban mintavétellel, a megkérdezettek körével, az átadott információval (például megjelenítsék-e egy politikus mellett párthovatartozását is) vagy a többi politikus kiválasztását megalapozó szelekciós elvekkel kapcsolatos. A legalapvetőbb különbséget azonban valószínűleg az jelenti, hogy a népszerűség milyen értelmezésére kérdezzük rá – teljesítményként értékeljük, kedveltségként, választói elégedettségként vagy pozitív várakozásként? A külföldi példák a fenti irányok mindegyikére szolgáltatnak példát.

---

¹ A felmérés a Republikon Intézet rendszeres havi pártpreferencia kutatásaihoz kapcsolódott; az adstfelvételre 2016. június végén került sor. A kutatás 1000 fő személyes megkérdezésével készült, nem, életkor, végzettség és településtípus szerint reprezentatív az ország egészére nézve.

² A kutatás tervezésekor az LMP egyik társelnöke még Schiffer András volt, az érdekesség kedvéért az ő adatait benn hagytuk a végleges elemzésben.

Az Egyesült Államokban nagy hagyománya van az elnök népszerűségét rendszeres időközönként mérő felméréseknek; ezek a leggyakrabban nem a szavazó elnökről alkotott személyes véleményére kíváncsiak, hanem arra, hogy a választók mennyire gondolják úgy, hogy jó munkát végez az állam első embere. A lehetséges válaszok binárisak (*approve / disapprove the way XY is handling his job*), ezek aránya mellett általában közölni szokták a kettő közötti nettó különbséget is. A Gallup által meghonosított struktúra messze a leggyakoribb, de olykor előfordul, hogy a válaszadóknak négyfokú skálán van lehetőségük értékelni az elnök munkáját. Kevésbé van az érdeklődés fókuszában, de szintén mérik a választópolgárok elnök felé megnyilvánuló *szimpátiáját*. Ronald Reagan idején például az elnök által végzett munkát tíz amerikaiból csak négy helyeselte, de ugyanekkor tízből hatan pozitívan tekintettek személyére – a Gallup szerint részben ennek is tudható be, hogy az utókor emlékezetében döntően pozitív kép él a republikánus elnökről.

A személyes népszerűséget mérő kérdések az Egyesült Királyságban is elsősorban arra koncentrálnak, hogy az adott politikus jól lát-e el, illetve jól tudna-e ellátni egy bizonyos feladatot. Emellett gyakoriak az asszociációs felmérések is, amelyek esetén számos pozitív és negatív állítást sorolnak föl, a megkérdezettek pedig tetszőlegesen választhatnak közülük és társíthatják azokat egy-egy politikushoz. Németországban talán még több módon közelítik meg a kérdést. Gyakori, négyfokú skálán kérnek értékelést a politikusok teljesítményéről, konkrét szituációk menedzseléséről; nem ritka, hogy állításokat sorolnak föl, és a válaszadónak el kell döntenie, hogy igazak-e az adott politikusra; léteznek dichotóm kérdések (pl.: jó / nem jó tartományi miniszterelnök az illető), de mérik az elégedettséget egy százalékos skálán is.

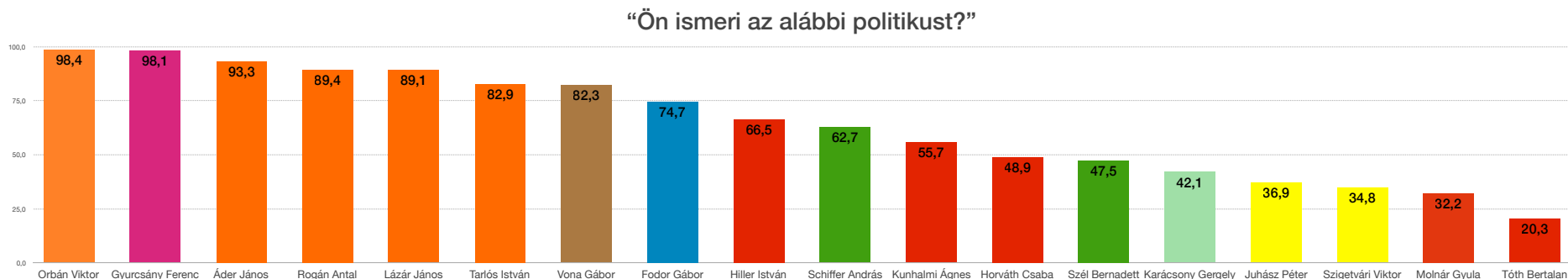
A hazai példák talán kevésbé változatosak, de még így is számos distinktív megközelítést különíthetünk el az itthoni mérések gyakorlatában. Egyes mérések azt kérdezik, szívesen látnának-e a megkérdezettek egy adott személyt fontos politikai szerepben, az említések aránya alapján pedig egy 0–100 közötti értéket társítanak a legismertebb, vezető beosztású politikushoz. Mások a felől érdeklődnek, hogy *inkább kedvező vagy kedvezőtlen véleménnyel* vannak-e a válaszadók az adott politikusról, a pontszámot pedig a kedvező vélemények százalékos aránya adja. Szofisztikáltabb eredményre vezethet, ha az egyik hazai hetilap gyakorlatával összhangban ötfokú skálán nyílik lehetőségük a megkérdezetteknek értékelni a hazai politikusokat, de arra is van példa, hogy csak a *legrokonszenvesebb*, illetve *legellenszenvesebb* magyar politikus megnevezését (nyitott kérdés) várják el. Bevett a négyfokú skála segítségével történő mérés

is, ahol a szimpátia index a pozitív vélemények – teljesen, vagy inkább szimpatizál az adott politikussal – összege. A német gyakorlattal összhangban – amely a teljesítmény mellett a bizalmat is nézi – a kilencvenes évek közepén–végén Magyarországon is tették fel úgy a kérdést, hogy „mennyire bízunk meg” egy konkrét politikusban az adott megkérdezett, de a válaszadóknak módjuk nyílt arra is, hogy szabadválaszos formában nevezzék meg azt, akit semmiképpen sem látnának szívesen a miniszterelnöki székben.

A fenti példák alapján látható, hogy a politikusi népszerűség-mérés lehetséges módszereinek száma gyakorlatilag végtelen. Arról ugyanakkor, hogy a különféleképpen feltett kérdések mennyiben vezetnek más eredményre, illetve hogy az eltérő megfogalmazások mely politikusoknak és pártoknak kedveznek, szinte semmilyen információval nem bírunk a hazai kontextusban. Az elemzés további részében ismertetjük a Republikon Intézet saját kutatását; ennek részeként összehasonlítunk többféle kérdésfeltevést, megalkotunk egy népszerűségi indexet, amely képes kombinálni a pozitív és negatív választói értékeléseket, valamint megmutatjuk, hogy kik azok a politikusok, akik egy-egy népszerűségi dimenzióban jól, és kik azok, akik rosszul szerepelnek.

ISMERTSÉG

Mielőtt alaposabban megvizsgálánk a hazai országos politikusok népszerűségét különféle szempontok alapján, vessünk egy pillantást ismertségükre. Ez nem csupán módszertani szempontból fontos (bármilyen dimenzióról is legyen szó, a válaszadók csak azokat a politikusokat tudják értékelni, akiket ismernek), de sokszor a politikai élet szereplőinek is alapvető célkitűzése. Lehet bármilyen jó és potenciálisan népszerű egy párt programja vagy egy politikus javaslata, mit sem ér önmagában, ha az adott személyt a választók széles tömegei nem ismerik, illetve ha elképzeléseit, az általa végzett kormányzati- vagy pártmunkát nem képesek a konkrét politikushoz kötni.

A képről leolvasható, hogy a kormánypárti politikusok jelentős előnnyel bírnak az ellenzéki térfél pártelnökeivel és frakcióvezetőivel szemben: a közjogi és miniszteri pozíciókból eredő kiemelt médiafigyelemmel és fokozott ismertséggel nehéz versenyezni. A sort Orbán Viktor vezeti, és a következő öt politikusból négy szintén a Fidesz-KDNP színeiben szerzett mandátumot; a sormintát csak a korábbi kormányfő, Gyurcsány Ferenc törli meg. Az ellenzéki oldal két legismertebb országos politikusa Gyurcsányon kívül Vona Gábor – és Fodor Gábor. A listán szereplő nevek közül a legkevésbé ismert az MSZP frissen megválasztott frakcióvezetője, Tóth Bertalan, de az új pártelnök, Molnár Gyula sem bír sokkal magasabb értékkel. Utóbbi politikus alacsony ismertségi szintje összefügg azzal, hogy csak nemrég tért vissza az aktív politikába, valamint részben annak következménye, hogy pártfunkcióján kívül

választott országos politikai tisztséget nem visel. Fontos ugyanakkor látni, hogy a baloldali-liberális térfél a médiában sokat szereplő politikusai országosan kevésbé ismertek.

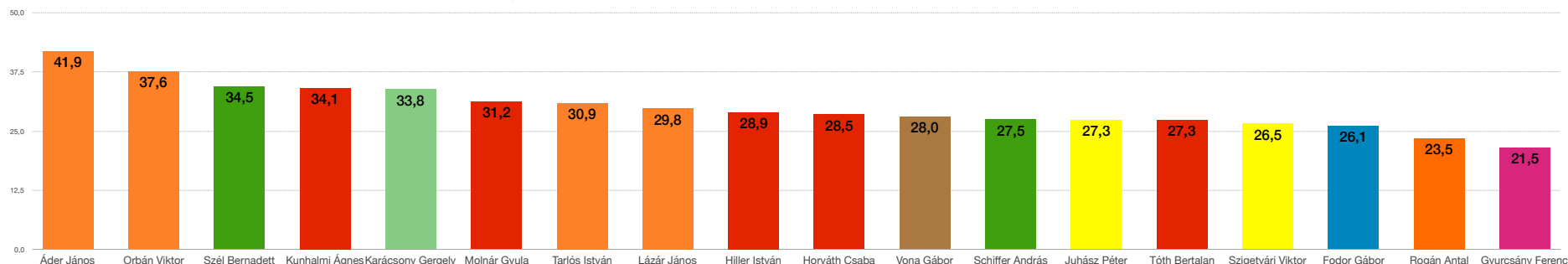
1. NÉPSZERŰSÉG MINT DÖNTÉSHOZÓI SZEREPVÁLLALÁS TÁMOGATOTTSÁGA

Mint azt a külföldi példák is mutatták, a politikusi népszerűség mérésének egyik lehetséges iránya, ha a népszerűséget *döntéshozói kompetenciaként* értelmezzük. Ebben az esetben egy politikus annál népszerűbb, minél több válaszadó szeretné őt felelős pozícióban látni. Az így kapott eredmények – noha részben átfednek a kedveltséggel – jellemzően a kormányzóképeséget, a választott politikai pozíció betöltésére való alkalmasságot, valamint a megbízhatóságot (pontosabban az arról kialakult választói percepciót) tükrözik.

A Republikon Intézet júniusi közvélemény-kutatásának részeként arról kérdezte személyesen a választópolgárokat, hogy szívesen látnának-e egy-egy adott politikust országos politikai döntéshozó pozícióban. A megkérdezettek csak azokról a politikusokról nyilváníthattak ilyen módon véleményt, akiről már a felmérés korábbi szakaszában úgy nyilatkoztak, hogy ismerik őket. Az eldöntendő kérdésre adható *igen* és *nem* mellett ugyanakkor arra is lehetőségük volt, hogy a *nem ismerem eléggé*, *hogyan megítéljem* válaszlehetőséget jelöljék meg. Az alábbi táblázat összefoglalja, hogy 18 ismert hazai politikus miként teljesít ebben a dimenzióban. Az 'igen' értékek lehetséges maximuma 100 (ebben az esetben az összes válaszadó, aki korábban felismerte a politikust szívesen látná az illetőt döntéshozó pozícióban) minimuma pedig 0 (ekkor az összes, az adott politikust ismerő megkérdezett nemleges választ adott, nem válaszolt, vagy úgy érezte, hogy nem ismeri kellőképpen az adott politikust ahhoz, hogy ítéletet alkosson róla).

“És ön szívesen látná országos politikai döntéshozó pozícióban az adott politikust?” (százalékos értékek)

A lista élén a két legfőbb közjogi méltóság, Áder János köztársasági elnök és Orbán Viktor miniszterelnök áll. A mindenkori államfő a hazai mérésekben rendszerint jól teljesít, gyakori listavezetői pozíciója részben az intézménybe vetett bizalomból, részben a pozíció kisebb mértékű átpolitizáltságából adódik. Ugyanakkor nem független a személytől és az esetleges aktuálpolitikai fejleményektől – erre a legjobb példát talán Schmitt Pál szolgáltatta, akinek plágiumügye idején, közvetlenül a lemondását megelőző hetekben a népszerűségi index köztársasági elnököknél sosem látott mélységeket ért el. Ebben a dimenzióban – ki az, akit szívesen látnának országos politikai döntéshozóként – Szél Bernadett, az LMP társelnöke a legnépszerűbb ellenzéki politikus, akit négy tizeddel lemaradva egy másik női politikus, a szocialista Kunhalmi Ágnes követ. A lista sereghajtója Gyurcsány Ferenc; hátulról a második – és ezáltal a mérési szempont szerint a legnépszerűtlenebb kormánypárti politikus – Rogán Antal, hiszen az őt ismerő válaszadók közül csupán 23,5 százalék látná szívesen felelős politikai pozícióban a Miniszterelnöki Kabinetirodát jelenleg vezető minisztert. A harmadik legnépszerűtlenebb személy e politikusok közül Fodor Gábor, a Magyar Liberális Párt elnöke. Amennyiben tehát e dimenzió mentén mérjük és értelmezzük a népszerűséget, a Fidesz vezető politikusai viszonylag jól szerepelnek, az ellenzék politikusai közül pedig a baloldal kisebb és nagyobb pártjainak egyaránt találhatóak reprezentánsai a felső harmadban.

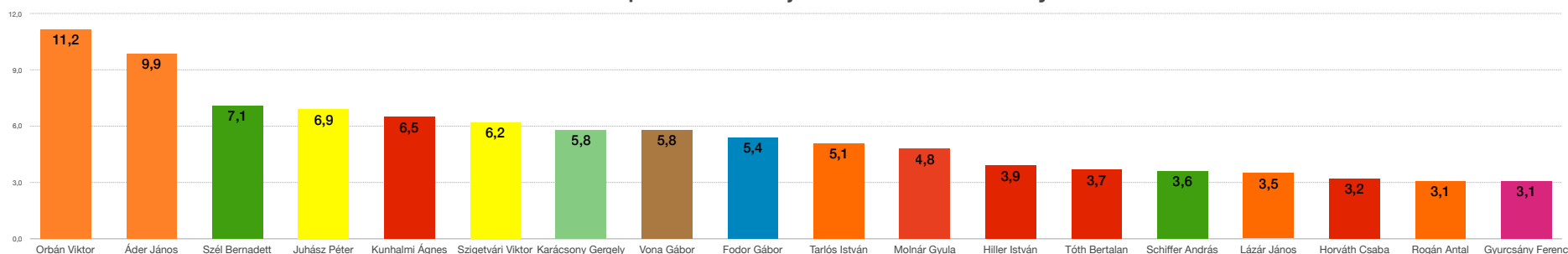
Ez a dimenzió hasonlít leginkább arra a listára, amit politikus népszerűségek terén leggyakrabban lehetett látni az utóbbi években. A lista a baloldali-liberális ellenzéki térfél politikusai közül elsősorban a 'frissebb' neveket favorizálja. Főszabály szerint a kormányzati pozícióban még nem kipróbált személyek jól

szerepelnek; így a kormányzati tapasztalattal még nem rendelkező pártok (LMP, PM) társelnökei, valamint a MSZP tagjai közül a két éve országgyűlési képviselő Kunhalmi Ágnes, illetve a néhány hete megválasztott pártelnök, Molnár Gyula szerepel a névsor elején. Azon baloldali politikusok ugyanakkor, akik a kormányzat különböző szintjein már töltötték be felelős döntéshozói pozíciót, kevésbé számíthatnak a megkérdozettek jóindulatára ebben a dimenzióban: erre a legjobb példa Gyurcsány Ferenc, Fodor Gábor, valamint Szigetvári Viktor rossz helyezése.

2. KEDVELTSÉG

A kérdés másik lehetséges megközelítési módja, ha nem egyfajta vélelmezett alkalmasságot, döntéshozói rátermettséget nézünk, hanem direkter módon eleve arra vagyunk kíváncsiak, mennyire *kedvelik* az adott politikust a válaszadók. A Republikon Intézet közvélemény-kutatásának részeként arra kérte arra a mintába került választópolgárokat, hogy egy négyfokú skálán – *kifejezetten kedvelem, kedvelem, nem kedvelem, kifejezetten nem kedvelem* – értékeljék a fentebb már ismertetett neveket, továbbá ezúttal is lehetőségük volt arra, hogy jelezzék, ha *nem ismerik az adott politikust eléggé ahhoz, hogy véleményt alkossanak róla*. Az alábbi oszlopdiagram azt mutatja, hogy milyen arányban voltak azok, akik *kifejezetten kedvelték* az adott politikust – a százalékos érték a politikust ismerők számához viszonyított arányt mutatja. A diagram tehát azt mutatja, mennyire rendelkezik erős „rajongói táborral” egy politikus: olyan választókkal, akik nem egyszerűen kedvelik, hanem kifejezetten kedvelik az adott szereplőt.

Az adott politikust “kifejezetten kedvelők” aránya

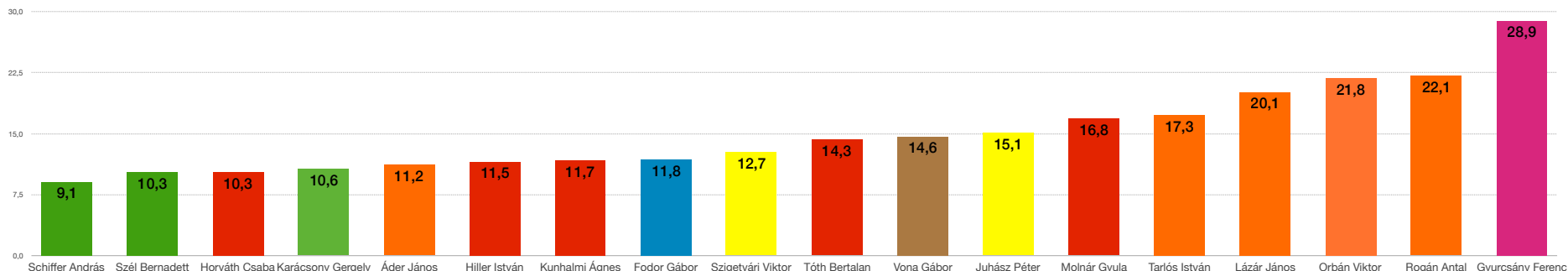

A listát vezető két politikus személye változatlan, jóllehet a sorrend ezúttal felcserélődött, hiszen Orbán Viktor került az élre. Az ellenzéki politikusok közül jól szerepel e kategóriában Szél Bernadett, Szigetvári Viktornak és alelnöke, Juhász Péter, valamint a szocialista Kunhalmi Ágnes. Jól látszik, hogy a döntéshozói pozíciót firtató kérdéshez képest az átlagértékek itt a harmadára csökkennek; vagyis ezt az opciót valóban csak azok jelölték meg, akik kimondottan lelkes és elkötelezett hívei az adott politikusnak. Az előző és a fenti kérdésre adott válaszok is többé-kevésbé ugyanazon politikusokat jelölik ki listavezetőként, illetve sereghajtóként, hiszen a névsor végén ezúttal is a DK jelenlegi pártelnöke, valamint a miniszterelnök kabinetfőnöke található; új névként Horváth Csaba kerül a lista végére. A szocialisták fővárosi frakcióvezetője esetében ez – mint azt a következő ábra is mutatja – ellenben nem elutasítottságának vagy kiemelkedő népszerűtlenségének jele; sokkal inkább arról van szó, hogy a politikus legkevésbé megosztó személyek közé tartozik, hiszen nem bír lelkes támogatói körrel, de érdemi, őt konzekvensen elutasító táborral sem kell szembenéznie.

3. ELUTASÍTOTTSÁG

Ez azért is releváns, mert egy politikus – népszerűségének dacára – lehet abszolút megosztó személyiség is: ebben az esetben legalább annyi, személyét egyértelműen elutasító választópolgár létezik, mint ahányan kimondottan támogatják, sőt az is lehetséges, hogy az „ellendrukkerek” táborra számszerűleg meghaladja egy-egy népszerűtlen politikus esetén „rajongói” táborát. A következő oszlopdiagram az előző halmazon belül azok arányát mutatja, akik *kifejezetten nem kedvelik* az adott politikust. A magasabb százalékos érték itt tehát nagyobb mértékű elutasítást jelent – a könnyebb értelmezhetőség kedvéért ezúttal növekvő sorrendben prezentáljuk az eredményeket, vagyis az ábra továbbra is a legnépszerűbb – itt: *legkevésbé elutasított* – politikusokkal kezdődik.

Az adott politikust “kifejezetten nem kedvelők” aránya

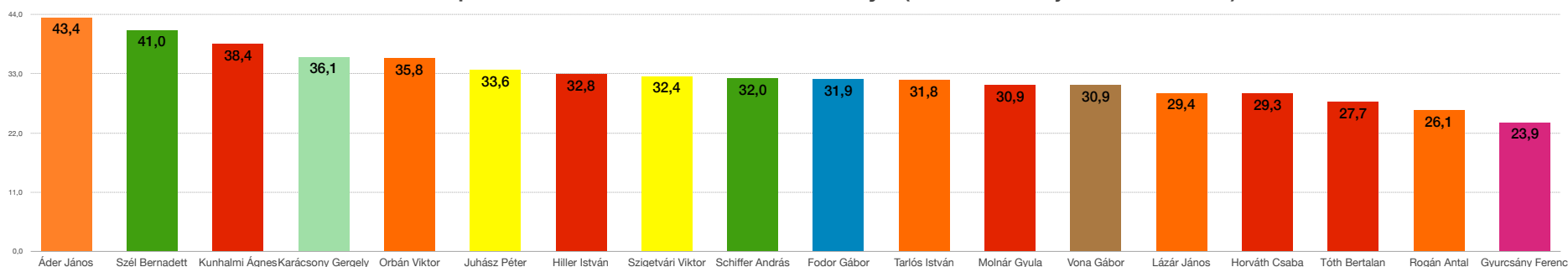

A két legkevésbé elutasított politikus az LMP-t a közvélemény-kutatás idején vezető két politikus; az azóta lemondott és napi politikától visszavonult Schiffer András 9,1 százalékos eredménye ráadásul azért is kiemelkedő, mert mindehhez magas szintű országos ismertség is társult. Kevesen választották a *kifejezetten nem kedvelem* opciót Horváth Csaba, a Fővárosi Közgyűlés szocialista frakcióvezetője, valamint a PM társelnöke, Karácsony Gergely esetén is. A lista végén szereplő, masszívan elutasított politikusok között található a legtöbb fideszes politikus. A lista sereghajtói a már ismerős nevek – Gyurcsány Ferenc és Rogán Antal – mellett ez esetben Orbán Viktor, Lázár János, valamint a budapesti főpolgármester, Tarlós István.

Ahogy az a fenti két oszlopdiagramból is látható, Orbán Viktor kimondottan megosztó politikusnak tekinthető, hiszen a kifejezetten kedvelők, illetve a kifejezetten nem kedvelők táborán belül is (az egyik) legmagasabb pontszámot kapta. Ugyanez azonban nem mondható el Gyurcsány Ferencről. A volt miniszterelnökkel kapcsolatban gyakran olvasható, hogy nagyfokú elutasítottságát lelkes támogatói bázissal ellentételezve, akik személyes karizmája miatt elkötelezett hívei; a számok ugyanakkor ezt nem támasztják alá. A DK pártelnöke nem csak a legmagasabb kifejezetten nem kedvelő aránnyal bír (28,9 százalék), de ugyanez az ő esetében a legalacsonyabb is (3,1 százalék) azok aránya, akik kimondottan kedvelik. A jelenlegi miniszterelnökön kívül talán Juhász Pétert érdemes még kiemelni: az V. kerületi, Együtt színeiben politizáló politikus úgy érte el a negyedik legjobb helyezést az elkötelezett kedvelők körében (6,9 százalék), hogy meglehetősen magas azok aránya is (15,1 százalék), akik kifejezetten nem kedvelik őt.

A hagyományos hazai felmérésekhez legközelebb valószínűleg az áll, ha kizárólag a kedveltségre fókuszálunk, vagyis összeadjuk azok arányát, akik az adott politikust *kifejezetten kedvelik vagy kedvelik*. A standard mérésekhez hasonlóan ennek maximuma is 100 százalék lehet; egy ilyen hipotetikus esetben nem volt olyan megkérdezett, aki az előbb említett két pozitív kategórián kívül más opciót jelölt volna meg. Az alábbi oszlopdiagram e dimenzió mentén állítja a sorba a politikusokat.

Az adott politikust kedvelők százalékos aránya (kedvel + kifejezetten kedvel)

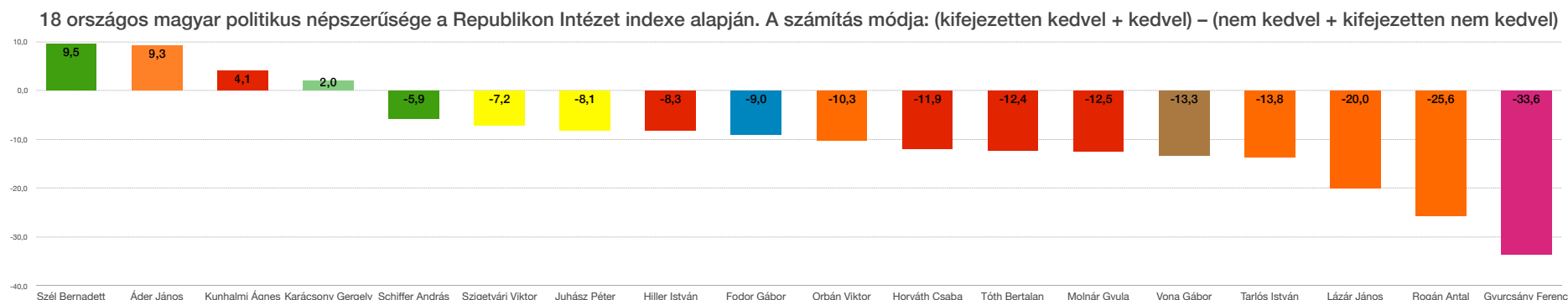

Amennyiben összevetjük a fenti ábrát a kizárólag a „kifejezetten kedvelők”-re koncentráló diagrammal, három fő észrevételt tehetünk. Egyrészt látható, hogy a lista vége nagyobb állandóságot mutat: az összes pozitív értékelést néző, valamint a kettővel ezelőtti ábrán is Rogán és Gyurcsány zárták a sort. A lista eleje ugyanakkor jobban átrendeződött, ami azt mutatja, hogy érdemi különbségek lehetnek azon helyek között, amit egy politikus általánosabban értelmezett népszerűsége, illetve szűkebb, elkötelezett támogatói köre jelölt ki. A Szél – Kunhalmi – Karácsony hármasság elöljárása ismerős lehet, nem véletlenül: a kedveltség ilyen formában történő mérése ugyanis hasonló eredményeket produkál (legalábbis a lista ezen szegmensében), mint döntéshozatali pozícióval kapcsolatos kérdés. Pártpreferencia szempontjából ez mutatja talán a legvegyesebb képet: egyetlen kivétellel nem találunk két egymás mellett álló politikust ugyanabból a pártból, továbbá kormánypártiak és ellenzékiek egyaránt találhatók az élmezőnyben és a sereghajtók között.

4. A REPUBLIKON NÉPSZERŰSÉGI INDEXE

Jogosan merülhet föl az olvasóban, hogy megfogható-e egyetlen értékkel, jellemezhető-e egyetlen számmal a politikusi népszerűség. Noha a Republikon Intézet jelen anyaga részben azt a célt is szolgálja, hogy megmutassa, mennyi különböző szempontból vizsgálható a téma, nem akarjuk megkerülni a kérdést. Ebben az anyagban a népszerűség „abszolút” mérőszámaként az adott politikussal szimpatizálók illetve nem szimpatizálók különbségét fogjuk használni; kicsit konkrétan előbbi csoport százalékos értékeit pozitív, míg az utóbbiakét negatív előjellel látjuk el. Ilyen módon tehát összeadjuk az adott személyt *kifejezetten kedvelők* és *kedvelők* számarányát, amelyből kivonásra kerül az *öt nem kedvelők*, valamint *kifejezetten nem kedvelők* százalékos értéke.

Az index lehetséges maximuma 100 (ebben az esetben az összes válaszadó, aki korábban felismerte a politikust úgy nyilatkozott, hogy *kedveli* vagy *kifejezetten kedveli* őt), minimuma pedig -100 (ekkor az összes, az adott politikust ismerő megkérdezett *nem kedveli* vagy *kifejezetten nem kedveli* az adott képviselőt vagy kormánytagot). Az index tényleges értéke természetesen a gyakorlatban a két szélsőérték helyett sokkal közelebb lesz a nullához, hiszen minden politikus bír érdemi szimpatizánsi és „ellendrukker” táborral is; a pozitív és negatív előjelek ugyanakkor egyértelműen beazonosíthatóvá teszik a közvélemény-kutatások iránt érdeklődő, nem szakmabeli olvasók számára is, hogy e két tábor miként aránylik egymáshoz. A Republikon Intézet ezen mérőszáma továbbá a tekintetben is reálisabb képet ad, hogy – ellentétben például a ’rajongói táborra’ koncentráló, a politikust leginkább kedvelők arányszámát használó mutatókkal – nem becsüli felül az alacsony ismertségű politikusok támogatottságát, hiszen az eredmény esetükben sem csak az erős elkötelezettséggel bíró pártos szavazók véleményét tükrözi.

Csupán négy politikus indexe található a pozitív tartományban, így érdemes őket név szerint is kiemelni. Szél Bernadett az összes eddigi mérőszám alapján a legnépszerűbb három politikus egyike volt, ezúttal azonban egyenesen vezeti a listát. Őt Áder János és Kunhalmi Ágnes követi, a negyedik pedig a PM társelnöke, Karácsony Gergely. A lista élén álló négy név tehát majdnem ugyanaz, mint a döntéshozói pozícióval kapcsolatos preferenciákat firtató kérdésnél; az egyetlen kivétel Orbán Viktor.

A miniszterelnök ugyanis ebben a dimenzióban alulteljesít, vagyis összességében jóval többen nem kedvelik, mint ahányan pozitívan vélekednek személyéről. A „kifejezetten nem kedvelők” aránya alapján a harmadik legelutasítottabb politikus volt: a válaszadók 21,8 százaléka sorolta ebbe a kategóriába, de ha az összesített elutasító tábort nézzük (vagyis ideértve azokat a megkérdezetteket, akik „csak” nem kedvelik a kormányfőt), máris 45,4 százalékos arányt találunk – ez több mint 10 százalékponttal magasabb érték, mint ahányan kedvelik a miniszterelnököt. Míg tehát egy pusztán pozitív véleményekre, kedveltségre fókuszáló aggregáló mutatószám jobb pozíciót jelentene Orbán Viktor számára – felmérésünk idején az 5. helyre lenne elég –, a Republikon Intézet által megalkotott index figyelembe veszi, ha egy politikust jelentősen többen utasítanak el, mint ahányan támogatják; a mutatószám reagál az „ellendrukker” válaszadók számbeli arányára is.

A névsor sereghajtói a szinte állandósult Rogán – Gyurcsány páros mellett Lázár János, Miniszterelnökséget vezető miniszter. Kiemelendő továbbá, hogy az Együtt két, felmérésben szereplő politikusa e szempontrendszer mentén jelentősen jobb értékeket kap, mint korábban, a felelős politikai pozíciót firtató kérdésünk kapcsán.

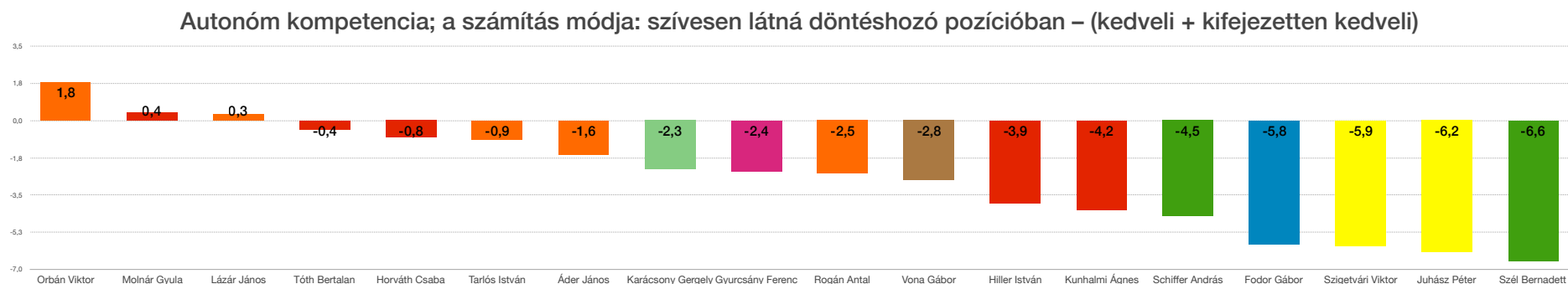
Ez az index képes arra, hogy ötvözze több dimenzió előnyeit is: miközben díjazza a kedveltséget, bünteti a megosztóságot, hiszen ha egy politikus legalább akkora „ellendrukker-táborral” kénytelen szembenézni, mint ahány kedvelője van, úgy kevés alapunk van „népszerű politikusnak” hívni az illetőt. Ilyen esetekben a kedveltség sokkal inkább két dolog függvénye: i) hogy az adott személy milyen népszerűséggel bír saját pártján / politikai családján belül, valamint ii) hogy ez a párt / blokk mekkora szimpatizánsi – támogatói bázissal bír. A kedveltséget, ill. elutasítottságot ellentétes előjellel összegző, intézetünk által alkotott index ugyanakkor megmutatja azt is, hogy az illető politikus mennyiben megosztó személyiség: milyen erős az elutasítottsága, illetve vannak-e érdemi támogatói a politikai ellenfeleivel rokonszenvező szavazók körében. Mindennek különös jelentősége lehet annak fényében, hogy a hazai politikai élet és pártrendszer idestova hat éve háromszatú, illetve három, egymással rivalizáló blokk köré szerveződik.

A Republikon Intézet indexe megmutathatja, hogy az adott politikus képes lehet-e pártokon átnyúló, integratív szerepet betölteni, illetve azt, hogy látszólagos népszerűségét nem ellenpontozza-e legalább ugyanakkora ellentábor. A mutató bizonyos szempontból visszatükrözi a hazai méréseket, hiszen például ez alapján is Gyurcsány Ferenc a legnépszerűtlenebb, Áder János pedig a második legnépszerűbb politikus. Másfelől összhangban van a korábban felvillantott mérési dimenziók konzekvens eredményeivel: Rogán Antal például minden korábbi szempont alapján kiemelkedően elutasított politikus, Szél Bernadett pedig az összes korábbi szempont alapján a három legkedveltebb, listavezető személy egyike.

5. AUTONÓM KOMPETENCIA

Végezetül vizsgáljuk meg, hogy mely politikusok teljesítenek nagyon másként a két fő dimenzió mentén; vagyis kik azok, akikről karakteresen másképp vélekedik a hazai közvélemény annak függvényében, hogy személyes népszerűségükre (kedveltség) vagy feltételezett politikusi kompetenciájukra (szívesen látott döntéshozóként) vonatkozik a kérdés. E célra intéztük az *autonóm kompetencia* névre keresztelt indexet fogja használni, melynek számítása kimondottan intuitív: a politikust országos politikai döntéshozói pozícióban szívesen látó válaszadók arányából (*igen* százalékos értéke) kivonásra kerül az illetőt kedvelők számaránya (*kedveli* és *kifejezetten kedveli* százalékos értékek összege). Az így megkapott index – hasonlóan az előzőhöz – egyaránt kaphat pozitív és negatív előjelet: a pozitív érték azt tükrözi, hogy az adott személyt olyanok is felruháznák felelős politikai hatalommal, akik egyébként nem kedvelik, míg a negatív értékek arról tanúskodnak, hogy azok sem feltétlenül bíznak a politikus döntéshozói kompetenciáiban, akik amúgy kedvelik személyét.

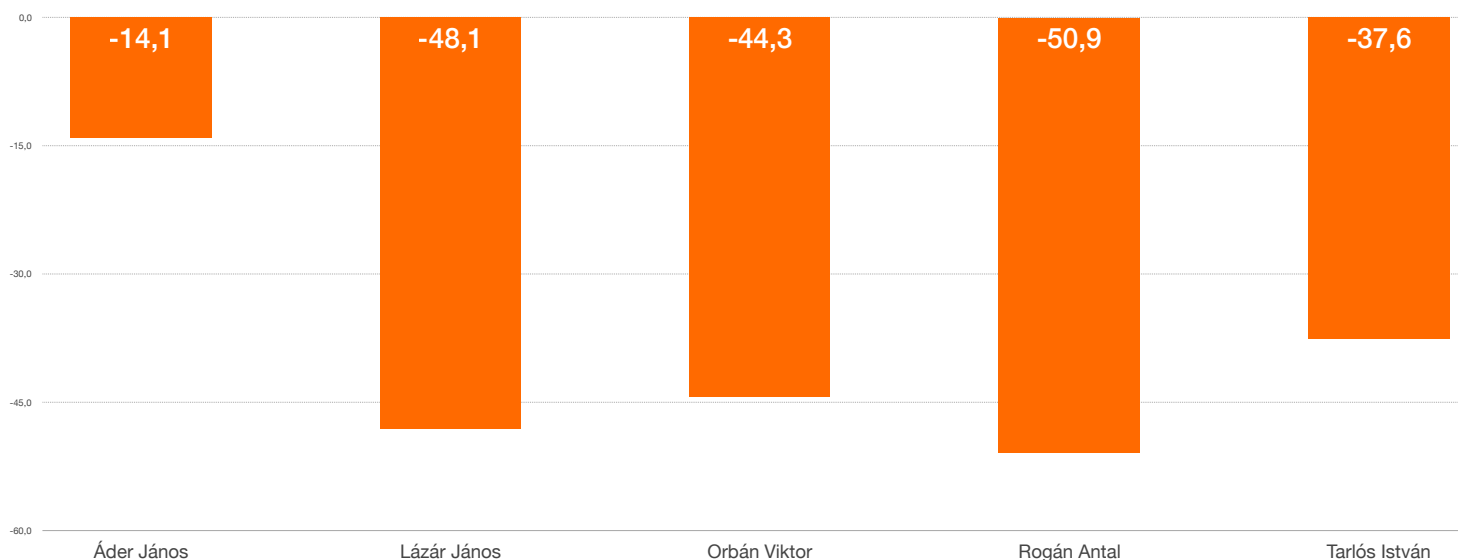
A korábbi adatokat látva nem okozhat meglepetést, hogy ezúttal is jóval több politikust találunk a negatív előjelű tartományban, mint a pozitívban, az eredmények ugyanakkor több szempontból is figyelemre méltóak. A miniszterelnök kiemelkedik a mezőnyből, de saját helyezése Molnár Gyula számára is optimizmusra adhat okot, hiszen az MSZP frissen megválasztott pártelnöke második helyen szerepel. Lázár Jánost, ha csak nagyon kevéssel is, de többen látnák szívesen országos döntéshozói pozícióban, mint ahányan kedvelik. Összhangban a hazai attitűdökkel, az index rámutat a nők politikai

szerepvállalásának korlátaira: míg Szél Bernadett és Kunhalmi Ágnes gyakorlatilag minden korábbi mutató alapján a 4–5 legnépszerűbb politikus között volt, ezúttal a lista legvégére kerültek. Ez a szempontrendszer emellett kifejezetten nem kedvez a baloldali–liberális térfél kispártjainak sem, hiszen az Együtt, az LMP és a Liberálisok lekérdezésre került politikusai kivétel nélkül a névsor végén találhatóak. Ez egyrészt magyarázhatja, hogy a fenti pártok érdeemben a havi közvélemény-kutatásokon miért nem (vagy csak időszakosan) képesek bővíteni táborukat: politikusaik népszerűsége nem váltható közvetlenül politikai támogatásra, nem jelenti automatikusan, hogy a választók kormányon is el tudnák képzelni őket. Másfelől fakadhat abból is, hogy ezeket a személyeket a kormánypárti szavazók egy része is szimpatikusnak találja, az ilyen jellegű elfogadottság pedig szintén nehezen konvertálható. Az utóbbi dimenzió vizsgálatához anyagunk zárásaként áttekintjük, miként teljesítenek a politikusok azon szavazók körében, akik politikai ellenfeleik szavazóiként, támogatóiként definiálják magukat.

NÉPSZERŰSÉG A RIVÁLIS ÉS A SAJÁT POLITIKAI TÁBOROKON BELÜL

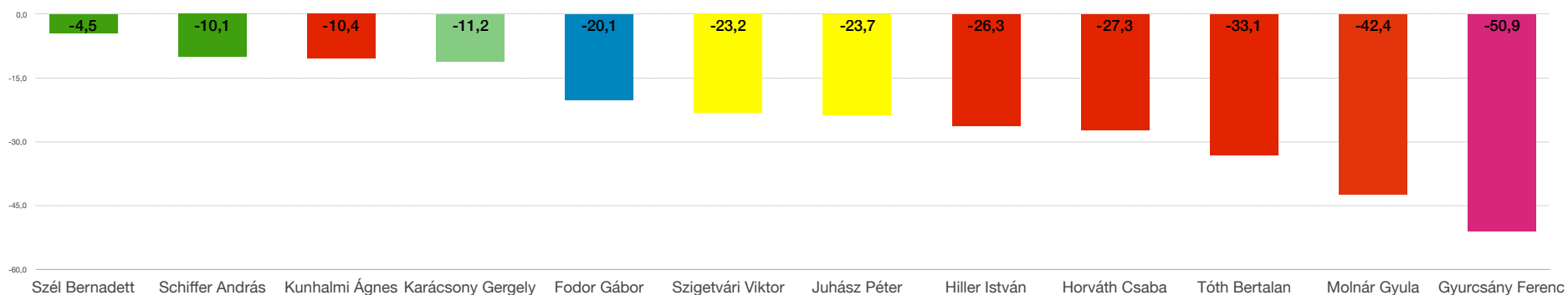
Ehhez a Republikon Intézet által korábban is használt, bevettnek számító kormányzati preferenciára vonatkozó kérdésünket hívjuk segítségül. A pártpreferencia mellett azt is kutattuk, hogy a választók milyen kormányt szeretnének a következő választás után. A választások során ugyanis nem csak a pártszimpátiáját fejezi ki a választó, de arról is döntenie kíván, hogy milyen összetételű legyen a kormány. A választó szintjén mindez nem feltétlen van teljesen összhangban a párt politikusainak preferenciáival, ráadásul léteznek a baloldali és liberális pártok között átjáró szavazók is. Emellett számos, határozott politikai véleménnyel és részvételi aktivitással bíró szavazó esetén mérhető a kormánnyal való elégedetlenség is, ami ugyanakkor nem feltétlen jelenik meg pártválasztásként is.

Fideszes politikusok népszerűsége a Republikon Intézet indexe alapján, azok körében, akik nem a Fidesz-KDNP-t szeretnék kormányon látni 2018 után. A számítás módja: (kifejezetten kedvel + kedvel) – (nem kedvel + kifejezetten nem kedvel)

A fenti ábrán a fideszes politikusok kedveltsége látható a Republikon Intézet népszerűségi indexe alapján azok körében, akik *a következő választások után legszívesebben nem egy Fidesz és KDNP alkotta kormányt szeretnék hatalmon látni*. Ezek tehát olyan válaszadók, akik vagy egy baloldali-liberális pártok alkotta, vagy egy Jobbik vezette kormányt preferálnának 2018 után, vagy bizonytalanként nem bírnak kormányzati preferenciával. A legnépszerűtlenebb fideszes politikus ezúttal is Rogán Antal, de nem sokkal marad el tőle elutasítottság tekintetében Lázár János sem. Áder János nem csak nagyságrendekkel jobb értéket ért el, de abban is különbözik a másik négy politikustól, hogy az ellenzéki szavazók közel egyharmada (30 százalék) kedveli vagy kifejezetten kedveli őt.

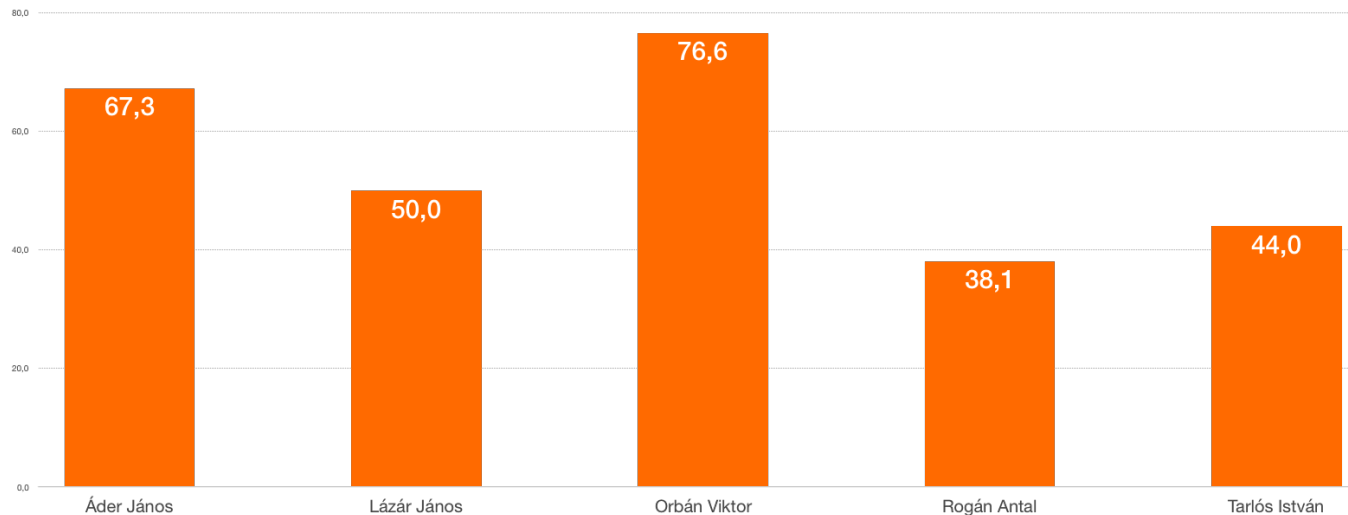
Baloldali, liberális és zöld politikusok népszerűsége a Republikon Intézet indexe alapján, azok körében, akik nem a baloldali-liberális pártokat szeretnék kormányon látni 2018 után. A számítás módja: (kifejezetten kedvel + kedvel) – (nem kedvel + kifejezetten nem kedvel)

Azok körében, akik a következő választást követően nem egy baloldali és liberális pártok alkotta kormányt szeretnének hatalmon látni, a legnagyobb elutasítottsággal az MSZP és a DK pártelnöke bír. E csoport körében a legkedveltebbek az LMP és a PM politikusai, valamint Kunhalmi Ágnes, aki a szocialisták közül egyedülként tudott relatíve jó eredményt elérni. Úgy tűnik tehát, hogy a fideszesek saját szavazótáborukon kívül népszerűtlenebbek, mint a baloldali és liberális politikusok ugyanebben a dimenzióban, jóllehet az MSZP és DK pártelnökeinek elutasítottsága a vezető kormánypárti politikusokéhoz mérhető. E kategóriában legkevésbé az LMP politikusai népszerűtlenek, jóllehet ez részben abból is adódik, hogy a zöldpárt szavazói esetén nem feltétlen számolhatunk baloldali-liberális kormánypreferenciával.

Hogyan néznek ki ezek az értékek a saját politikai családon belül, vagyis miképpen ítélik meg a fenti politikusokat pártjuk saját szavazói? Ha a kormánypárti politikusokat ezúttal azon válaszadók körében vizsgáljuk, akik a Fidesz-KDNP kormány újraválasztását szeretnék 2018-ban, elsősorban a miniszterelnök magas támogatottsága szembeötlő. Orbán Viktor kompetenciával, politikai felelősséggel kapcsolatos kérdésekben általában jobban teljesít, mint a kedveltségi dimenziókban; korábban láttuk, hogy szimpátiát mérő listát csak a *kifejezetten kedvelők* körében tudta vezetni. Akkor még csak feltételeztük, hogy ez „rajongótábor” jelez – vagyis saját pártján belül nagyon sokan nagyon pozitív véleménnyel vannak róla – most viszont ezt már igazolva is láthatjuk.

Fideszes politikusok népszerűsége a Republikon Intézet indexe alapján, azok körében, akik a Fidesz-KDNP-t szeretnék kormányon látni 2018 után. A számítás módja: (kifejezetten kedvel + kedvel) – (nem kedvel + kifejezetten nem kedvel)

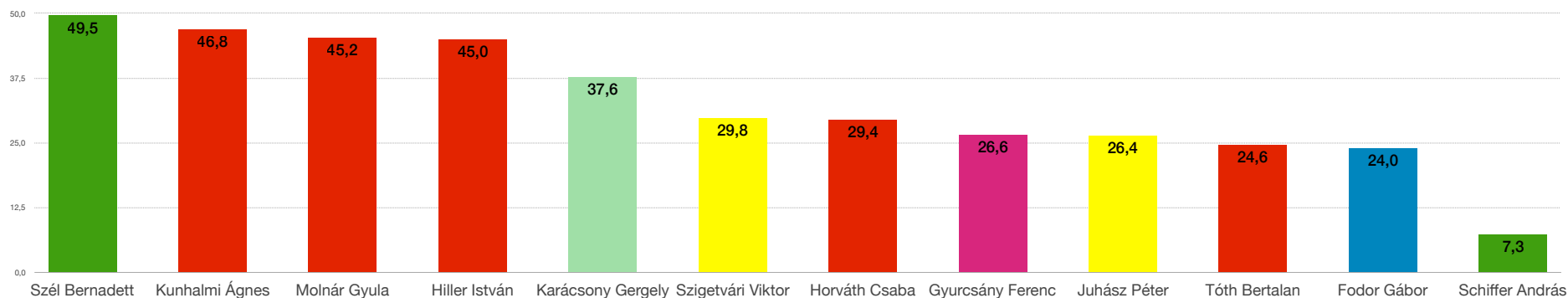

Miközben a *hazai szavazótábor Fideszen kívüli teljes spektruma* (tehát mindazok, akik a jelenlegihez képest más pártot, más pártokat látnának szívesen kormányon, vagy nem akartak/nem tudtak válaszolni a kormányváltással kapcsolatos kérdésre), a Republikon júniusi mérése alapján a választókorúak 72 százaléka körében a kormányfő népszerűségi indexe $-44,3$, addig a jelenlegi kormány újraválasztása mellett elkötelezettek körében $76,6$ ugyanez az érték. Érdeemes továbbá még kiemelni, hogy Lázár János a megkérdezettek ez utóbbi csoportjában már népszerűbb, mint Tarlós István; a miniszter saját politikai táborán belüli relatív, párttársaihoz viszonyított megítélése jelentősen jobb, mint a Fidesz-KDNP kabinnettel nem szimpatizálók körében. Jóllehet „hazai pályán” Rogán Antal is pozitív értéktartományba került, továbbra is a legelutasítottabb fideszes politikus.

Jóval érdekesebb eredményeket mutat ugyanakkor a baloldali és liberális pártok színeiben politizáló politikusok indexe, ha azok körében vizsgáljuk népszerűségüket, akik kormányváltást és 2018 után egy baloldali-liberális pártok alkotta kormányt szeretnének az ország élén látni. A legkedveltebb és a leginkább elutasított politikus is az LMP színeiből kerül ki. Szél Bernadett $49,5$ -ös értékkel vezeti a névsort; teljesítménye különösen annak fényében kiemelkedő, hogy – mint azt korábban láthattuk – azok körében is ő volt a legnépszerűbb baloldali politikus, akik *nem* baloldali-liberális kormányt

preferálnak. A korábban őt követő Schiffer András ugyanakkor ezúttal sereghajtó, éppen csak, hogy pozitív tartományba tudott kerülni. Szélt három szocialista politikus – Kunhalmi Ágnes, Molnár Gyula és Hiller István – követi, népszerűségi indexeik különbsége hibahatáron belül található. Jó szereplésükre részben magyarázat lehet az MSZP-szavazók relatív aránya a baloldali/liberális kormányváltásban bízók táborán belül, az ugyanakkor látszik, hogy ha ez előnyt is jelent, önmagában nem elég a kategórián belüli jó szerepléshez. Tóth Bertalant például hiába ismerték döntően kevesebben, akik így feltételezhetően elsősorban saját pártjának szavazói voltak, mégsem szerepelt jól ebben az összehasonlításban. Jól látható az is, mennyivel elégedettebb a fideszes tábor saját politikusaival, mint a baloldal: a baloldali listán elől szereplő politikusok alig szimpatikusabbak a baloldalnak, mint amilyen Rogán Antal a fideszes tábornak.

Baloldali, liberális és zöld politikusok népszerűsége a Republikon Intézet indexe alapján, azok körében, akik a baloldali-liberális pártokat szeretnék kormányon látni 2018 után. A számítás módja: (kifejezetten kedvel + kedvel) – (nem kedvel + kifejezetten nem kedvel)

A FENTI POLITIKUSOK POZÍCIÓI AZ EGYES DIMENZIÓKBAN

Elemzésünk zárásaként egy összegző táblázatban mutatjuk meg, miként teljesített az írásunkban szereplő 18 politikus a különböző mutatószámok alapján. Sorba állítottuk őket mindegyik dimenzió szerint – a jobb helyezések nagyobb népszerűséget jelentenek, vagyis az első, második és harmadik helyezettek

kiemelkedően jól, míg a 16–18. hely környékén szereplő politikusok kiemelkedően rosszul teljesítettek például vélelmezett döntéshozatali kompetencia, kedveltség vagy autonóm kompetencia terén.

	Ismertség	Szívesen látná döntéshozóként	Kedvelők aránya	Elkötelezett támogatók	Elutasítottság	Népszerűségi index (Republikon)	Autonóm kompetencia
Áder János	3.	1.	1.	2.	5.	2.	7.
Orbán Viktor	1.	2.	5.	1.	16.	10.	1.
Szél Bernadett	13.	3.	2.	3.	2.	1.	18.
Kunhalmi Ágnes	11.	4.	3.	5.	7.	3.	13.
Karácsony Gergely	14.	5.	4.	7.	4.	4.	8.
Molnár Gyula	17.	6.	12.	11.	13.	13.	2.
Tarlós István	6.	7.	11.	10.	14.	15.	6.
Lázár János	5.	8.	13.	15.	15.	16.	3.
Hiller István	9.	9.	7.	12.	6.	8.	12.
Horváth Csaba	12.	10.	14.	16.	3.	11.	5.
Vona Gábor	7.	11.	12.	8.	11.	14.	11.
Schiffer András	10.	12.	9.	14.	1.	5.	14.
Juhász Péter	15.	13.	6.	4.	12.	7.	17.
Szigetvári Viktor	16.	15.	8.	6.	9.	6.	16.
Fodor Gábor	8.	16.	10.	9.	8.	9.	15.
Rogán Antal	4.	17.	16.	17.	17.	17.	10.
Tóth Bertalan	18.	14.	15.	13.	10.	12.	4.
Gyurcsány Ferenc	2.	18.	17.	18.	18.	18.	9.

Megjegyzés: a könnyebb összehasonlítás érdekében az elutasítottság esetén az alacsonyabb értékek alacsonyabb mértékű elutasítottságot jelölnek, tehát az 1. helyezéssel szereplő politikusról mondta arányaiban a legkevesebb válaszadó, hogy kimondottan nem kedveli.

Ismertség tekintetében a fideszes politikusok gyakorlatilag verhetetlenek, ami részben a kormányzati pozíciókhoz társuló „láthatóságból” – közszereplés és médiafigyelem – adódik, részben pedig abból, hogy a legtöbb ellenzéki politikusnál jóval több politikai tapasztalattal bírnak. Áder János, Rogán Antal, de még Lázár János is sokkal régebb óta politizál országos szinten, mint Karácsony Gergely, Juhász Péter vagy Tóth Bertalan. A táblázat néhány érdekes mintázatra is rámutat. A miniszterelnök például sokkal jobban teljesít, ha kompetenciával kapcsolatos kérdésre kell választ adniuk a megkérdezetteknek, mint ha a kedveltség iránt érdeklődtünk; és bár Orbán Viktor tudhatja maga mögött a legtöbb elkötelezett támogatót (kifejezetten kedvelők), a pozitív vélemények terén már lemarad (a kedvelők és kifejezetten kedvelők összesített körében csak 5.), ráadásul rendkívül megosztó, hiszen egyben a harmadik leginkább elutasított politikus. Ennek is köszönhető, hogy a Republikon által alkotott népszerűségi index alapján a középmezőnyben található; például majdnem kétszer annyian tartják egyértelműen ellenszenvesnek a kormányfőt (21,8 százalék), mint ahányan kimondottan kedvelik (11,2 százalék).

Gyurcsány Ferenc egy kivételével minden mérési szempont alapján sereghajtó (a kedvelők arányában csak azért nem 18., mert holtverseny alakult ki a sorrendben), egyedül az autonóm kompetenciához társuló mérőszám árnyalja valamelyest a róla kialakult képet. Általánosan jól szerepel viszont majdnem az összes ismérv alapján Áder János, amit tükröz, hogy intézetünk indexében is második helyen szerepel, valamint Szél Bernadett és Kunhalmi Ágnes. A két politikus egyedül autonóm kompetencia terén teljesít rosszul, ott viszont nagyon; mindez összefügghet a nők politikai érvényesülésének intézményes és percepció gátjaival, megalapozottabb következtetések levonásához azonban több női politikust kellene bevonni a vizsgált személyek körébe. A népszerűbb politikusok közé tartozik még Karácsony Gergely, míg a lista végén a már említett korábbi kormányfő Gyurcsány Ferenc mellett rendszerint Rogán Antal és Lázár János szerepel, akik ezáltal a legnépszerűtlenebb kormánypárti politikusok.

Nem sokkal népszerűbbek az ellenzéki térfél új és régi-új pártelnökei sem: Molnár Gyula és Vona Gábor is a népszerűségi indexünk alapján számított hátsó harmadban található. Míg a szocialisták politikusai nagyobb szóródást mutatnak pozícióik alapján, az Együtt elnöke és alelnöke, Szigetvári és Juhász gyakorlatilag az összes mutató szerint stabilan a középmezőnyben található; kivételt csak az autonóm kompetencia jelent.